

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO JE ABLQDEVINYENYE NU KPEQODZINYA

KPOKPLQYIDEME

Esi woḡe dzesi kṵtḡe be, amegbetṵwo katā fe gomekpṵkpṵ sṵsṵe, anye gṵmedṵokpe na amegbetṵfomea fe ablṵqḡemenṵṵ, nutefewṵṵwṵ kple ṵtṵfafa le xexeame ta la.

Esi eme va kṵ fāa be, ablṵqḡevinyenye si nye amegbetṵ qḡesiaḡe tṵ la ṵu mabumabu akṵ gbṵe wṵtso be hlṵnuwṵṵwṵ qḡ amegbetṵfomea ṵu va bṵ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre qḡ nuwṵṵna vloḡ sia ṵtṵ ale woḡe adzṵgbḡe heḡḡe kplikpaa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetṵ nanṵ agbe le ablṵqḡe me, aḡe efe didi agblṵ faa vṵvṵ manṵmee, asubṵ nusi dzi wṵṵṵ se, avo tso ṵḡdzidodoname si me eye hiākame maganye agbenṵṵṵ fe afṵklinu na ame hahoawo o ṵtṵ la,

Esi woḡo kpe edzi be, ehiā be se nadzṵ Amegbetṵ fe Ablṵqḡevinyenye ṵu Kpeḡodzinṵa la ṵu, be ametetḡeto kple funyafunyawṵṵwṵ ame magawḡe be ame aḡeke nayi eḡokui ta ṵli gei la to aglādzḡe me o ṵtṵ la,

Esi wohiā vevie be woado dukṵ kple dukṵwo dome kadodo qḡ ṵḡṵ le xexemedukṵwo katā dome ta la,

Esi Xexeme Dukṵ Fofuawo qḡ adzṵgbḡe le woḡe ḡoḡo si te woḡe asie la me be, to Amegbetṵ fe ablṵqḡevinyenye ṵu Kpeḡodzinṵa me la, amegbetṵ qḡesiaḡe, eḡanye nyṵṵṵ alo ṵutsu o, fe gomekpṵkpṵ sṵ eye wokṵ mṵ be to esia me la, hadomegbenṵṵṵ azṵ qḡ ṵḡṵ, ablṵqḡe asu amesiame si wu tsā eye agbenṵṵṵ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsā ta la,

Esi dukṵ siwo katā da asi qḡ Kpeḡodzinṵa dzi la qḡ adzṵgbḡe be yewoakṵ egbṵ be amesiame de bubu Kpeḡodzinṵa la kple amewo fe ablṵqḡemenṵṵṵ bliboe ṵu kpakple ṵkuléle qḡ ḡoḡo la ṵtṵ to qḡkawṵṵ me kple Xexeme Dukṵ Fofuawo la,

Esi eme kṵ fāa be gomekpṵkpṵ kple Ablṵqḡemenṵṵṵ gṵmesese tsitotsito nye nu vevitṵ wu, hena takṵkpṵ na adzṵgbḡeḡe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKṵ FOFUAWO JE TAKPEKPEGĀ LE GBEFĀ ḡEM:

Amegbetṵwo fe Ablṵqḡevinyenye ṵu Kpeḡodzinṵa sia be, enye ḡoḡo si dzi mieda asi ḡo na amewo katā le xexeame godoo. Miele mṵkpṵkpṵ me be amesiame kple xexeame habṵṵ qḡesiaḡe le afisiafi azṵ qḡ Kpeḡodzinṵa sia nu. Woakakae qḡ xexeame katā to efiafia kple emeḡeḡe na amewo me. Esia awḡe be amewo nase Kpeḡodzinṵa la gṵme eye woaxḡe, awṵ qḡ edzi be, agbenṵṵṵ natsṵ afo nyuie le Dukṵ siwo le Xexeme Dukṵ Fofuawo fe Habṵṵ me la me. Wokṵ mṵ be woakaka Kpeḡodzinṵa la qḡ Xṵqḡeasinyigba siwo dzi ḡum dukṵ aḡewo le la hā me hena dzidzedzekṵkpṵ.

KPEḡODZINYA ḡOḡO 1

Wodzi amegbetṵwo katā ablṵqḡewiwoḡ eye wodzena bubu kple gomekpṵkpṵ sṵsṵe. Susu kple dzitsinya le wo domṵṵ qḡesiaḡe si eyata wodze be woanṵ anyi le qḡkawṵṵ blibo me.

KPEḡODZINYA ḡOḡO 2-LIA

Ele be amesiame nakpo gome le ablodevinyenye fe dodo siwo katã le Kpedodzinya la me me. Woawo dodo siawo dzi vovotodeameme manmetce de efe dzotsofe, nutigbalẽ fe amadede, nutsu alo nychuyenye, gbegbgblo, xosehamenon, dunyahamenon, ame fe susu fe vovototo, devinyenye alo dofe toxe adeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame adeke fe dunyahenyawo alo efe dukpa fe kadodo kple duk bubuwo me o. Nenema ke ame la fe duk si me wotso la danye duk non-edokui si o, edanye xdeasi duk alo duk mandokuisi o, vovotodeameme nuwana adeke mayi edzi ku de enu o.

KPEDODZINYA DODO 3-LIA

Ele be amesiame nana agbe leablode kple dedienon me.

KPEDODZINYA DODO 4-LIA

Womatsa ame adeke awo kluvie alo adoe awobae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le mo vovovoawo nu.

KPEDODZINYA DODO 5-LIA

Womawo funyafunya ame, asẽ tame le enu, awo hlõnu adeke de enu, ahe to ne ahaɖi gbõe o.

KPEDODZINYA DODO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbeton ene le se la nu.

KPEDODZINYA DODO 7-LIA

Amewo katã so le se la dziwawo me eye wo katã akpo gome le se la fe wo taviuli me vovototomanmee.

KPEDODZINYA DODO 8-LIA

Gomekpokpo le amesiame si le dukpa fe unudrɔfewo hena dɔdɔdowawo siwo ku de efe ablodevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEDODZINYA DODO 9-LIA

Womalẽ ame adeke akpasesetce, azi edzi de gaxome, alo anyae le dukpa me de adzemadze dzi o.

KPEDODZINYA DODO 10-LIA

Gomekpokpo sɔsɔe le amesiame si nu wotsa nya do hekplɔe yi dukpa fe unudrɔfe, afisi unudrɔla adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku de efe gomekpokpo, efe dɔdeasiwo kple hlõnya desiaɖe fomevi si woatsa de enu la me ne.

KPEDODZINYA DODO 11-LIA

1. Womabu ame adeke agɔdzela le wana aɖe si to nudedi me ne la ta le efe duk me alo duk bubuwo fe se nu nenye be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawoxi o.

2. Womabu ame adeke agɔdzela de nuwana aɖe si mele dukpa alo gbetaduko adeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzo o. Nenema ke womana tohehe adeke si ko wu esi so kple amea fe

vodada le xemaxi me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 12-LIA

Ame adeke mekpɔ ɔ atso sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame adeke mekpɔ ɔ ato ɔ adeke dzi anya nu tso ame ade kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame adeke mekpɔ ɔ afo di ame bubu nɔ alo agblẽ enu o. Se la de ɔ be ame ade si nɔ woade afo sia fomevi do la, nauli edokui ta faa se la nudɔwɔwɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiamе kɔ ɔ adi tsa ayi duko desiaɔ me, anɔ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso duko si me yele la fe lifowo o.
2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si be woadzo le efe duko alo duko bubu me eye woate nɔ atrɔ gbɔ va efe duko me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si, si aua yi duko bubu me la si be woakpɔ sitsofe.
2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim de vodada siwo meku de dunyahenyawo nɔ alo esiwo tsi tre de Xexeme Dukɔfofuawo fe doɔowo nɔ o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiamе si.
2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ dukɔmevinyenye le ame adeke si o, eye womaxe ɔ na ame adeke si di be yeatrɔ azu duko bubu me to la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na nɔtsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate nɔ ade srɔ la si be woade amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woade wo nɔewo. Nenema ke woagate nɔ agbe wo nɔewo hã faa.
2. Womazi srɔdeɔ de ame adeke dzi o. Ele be srɔdeɔ la nanye srɔdeɔ eveawo fe didi.
3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedokpe na amegbetɔfomea, eyata enye duko desiaɔ fe dɔdeasi be woakpɔ fome desiaɔ fe dedienɔnɔ fe nyawo gbɔ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nuncamesi ate nɔ anɔ ame deka si eye woagae nɔ anɔ ame ma kple ame bubuwo si de du.
2. Womatsɔ akpasesẽ axɔ ame adeke fe nuncamesi si le esi la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 18-LIA

Amesiamе kɔ ɔ abu tame le edokui si le ablɔde me, awɔ efe dzitsinya nɔdu abe alesɔ wɔlɔ ene eye wɔasubɔ le ɔ si dze enu la nu. Ablɔdemɔnu sia gɔmee nye be ame ade ate nɔ agbe nu da tso efe xɔse gbɔ eye wɔagasubɔ nu bubu si wɔlɔ faa. Nenema ke wɔkpɔ ɔ anɔ edokui si ko

alo abo ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la ɲuti le adzame alo gaglāgbe to mɔ desiadɛ nu mɔxexe manɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 19-LIA

Amesiamɛ kpɔ mɔ abu tame le edokui si eye wòadɛ efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia lɔ susuɔwɔ le ame dokuisi le ablɔdɛ me dɛ eme. Esia gɔmee nye be ame adɛke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesɪ wòana nyanya ame bubuwo hekpe dɛ susu siwo do go tso nyagbefāḍɛḍɛ desiadɛ fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔdɛ mɔnukpɔkpɔ, li na amesiamɛ.
2. Womazi ame adɛke dzi be woanɔ habɔbɔ adɛ me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi desiadɛ si le efe dukɔ fe dziɖuɖunyawo me. Ate ɲu anye eya ɲuto alo ametiatia aɖo wo te fe le akɔdada me.
2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi desiadɛ sɔsɔ be woakpɔ gome le kpekpeɖɛɲu siwo keɲ dziɖuɖu nana dukɔmeviwo katã la xaxa me.
3. Dziɖuɖu desiadɛ fe ɲusẽ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woadɛ ɲusẽ sia afia le xeyixi toxewo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le dɔdɔ nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada ako la, ade nu aɖaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu adɛ si dzi woda asi dɔ ɲudɔwɔwɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 22-LIA

Hadomegbenɔnɔ kple dedienɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi desiadɛ. Ehiã be dukɔmevi desiadɛ nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛ to nunyanya tso efe dukɔ la fe dɛkawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwɔ ɲuti. Nenema ke wogahiã hã be wòanya nu tso kpekpeɖɛɲu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔnya kple dɛkɔnunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuɖo si le vevie ɲuto la ɲuti.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 23-LIA

1. Dɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamɛ faa. Amesiamɛ atia dɔwɔna si nyo nɛ la. Ati efe dɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ dɛ dɔ me ta vevie.
2. Fetu dɛka fomeviwo xaxa dɛ dɔwɔna dɛka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamɛ, vovototomanɔmee.
3. Fetu nyui xaxa fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiamɛ. Esia awɔ be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲuto, srãa kple viawo dzi dzidzemetɔ abe alesɪ wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔ ene. Eye ne ehiã kura hã la woado alɔ abe hadomegbenɔnɔ fe viɛ ene.
4. Amesiamɛ kpɔ mɔ aɖo dɔwɔlawo fe habɔbɔ anyi alo age dɛ desiadɛ si wòɔ anyi xoxo la me dɛ efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɖuɖuɖuɖuɖuɖu be woana gbɔɖemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxɛ aɖewo dzi gake woaxe fetu dedi nɛ. Womaɖe ga aɖeke le efe fetu la me ɖe xeyixi siwo me menɔ ɖɔ me la ta o.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 25-LIA

1. Agbenɔnɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nana sesie, eya nɔto, srãa kple viawo nana dedie to nuɖuɖu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeɖenunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔnɔ me la xɔxɔ me. Ne ɖwɔna mele ame aɖe si o la, mɔnukpɔkpɔ li nɛ be ne edze ɖɔ alo zu wɔameto, srãa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aɖe ɖɔ ɖe edzi si awɔe be magate nɔ awɔ naneke le eɖokui si o hã la, woakpɔ kpekpeɖenu.

2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vɔnwo kple ɖeviwo eye woana kpekpeɖenu wo. Ele be woakpɔ ɖevi siwo dzilawo ɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meɖe wo nɔewo ɖe ɖoɖo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wòaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nana anyi na hehexɔxɔ le aɖanɔɖuɖu kple ɖwɔna tɔxɛwo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woade mɔ na amesiwo nɔ nɔtete le la be woage ɖe hehexɔfe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taɖoɖzinu nanye be woatu amegbetɔ ɖesiade ɖo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe ablɔɖemenɔnɔ fe gɔmedokpe nakpɔ ngɔyiyi to bubudede gɔmedokpe sia nɔ me. Esia ahe nugomesese, dzidodo kple xɔlɔwɔwɔ ade dukɔwo, gbegbɔgbɔwɔ kple xɔseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔɔ fe nuwɔnawo nahe nɔtifafa va xexeame godoo.

3. Dzilawo kpɔ mɔ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɖe siwo hã dona tso dzɔdzɔmenuwo nɔti nunya kple aɖanɔɖuɖuɖu me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li be woau li ame aɖe fe nutovɛ ta to se nɔɖuɖu me. Nutovɛ sia ate nɔ anye agbalɛnɔnɔ, hakpakpa alo aɖanu nu bubu ɖesiade fomevi si nye ame la fe asinɔɖuɖu si nɔti tɔnyenye le nɛ.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 28-LIA

Gomekpɔkpɔ li na amesiame be wòana efe dukɔ me habɔɔwɔ alo dutahabɔɔ siwo me amewo fe mɔnukpɔkpɔwɔ kple ablɔɖevinyenye fe nyati siwo dzi miɛto asii le Kpeɖodzinya sia me la xɔ anyinɔ ɖo blibo.

KPEɖODZINYA ɖOɖO 29-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔ me ngɔyidɔwɔ wɔwɔ mekpɔ dukɔmevi ɖesiade fe nkume le afisi efe ablɔɖevinyenye kple amegbetɔnyenye blibo le bɔbɔe le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɖevinyenye nɔti ɖuɖuɖu me la, wòanye amesi awɔ ɖe ɖoɖo siwo dzaa dzi sea da asi ɖo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame

bubuwo fe gomekpɔkpɔwo kple abɔɔɔɔɔɔɔɔ si hea agbe nyui nɔɔ, tomedafa kple dzidzeme sɔ gbo fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔsɔminasɛ fe wɔnawo fo ke de to nyuie le.

3. Mele be woawo mɔnukpɔkpɔ kple abɔɔɔɔɔɔɔɔ nyuti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ Fofuawo fe taɔɔɔɔɔɔɔ kple didiwo gbo o.

KPEɔɔɔɔɔɔɔ ɔɔɔɔ 30-LIA

Mele be ame aɔɔɔɔɔɔɔ nade naneke si le Kpeɔɔɔɔɔɔɔ sia me la gɔme abe dukɔ deka aɔɔɔɔɔɔɔ to wɔnyɛ ene o. Medze be ameha alo ame deka aɔɔɔɔɔɔɔ natsɛ abe mɔnukpɔkpɔɔ ene awɔ wɔna aɔɔ alo aɔɔ aɔɔ si agblɛ nu le gomekpɔkpɔ kple abɔɔɔɔɔɔɔɔ siwo woxlɛ fia le Kpeɔɔɔɔɔɔɔ sia me la nyuti o.
